

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 395/09-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. decembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť K. A., nar. ..., štátneho občana Ruskej federácie, zastúpeného advokátom Mgr. M Š., Ž., vo veci namietaného porušenie jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Sp/83/2009 a jeho uznesením z 13. augusta 2009 v súvislosti s nedodržaním požiadavky bezodkladného rozhodovania o pozbavení osobnej slobody a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. A. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. novembra 2009 doručená sťažnosť K. A. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom

pod sp. zn. 38 Sp/83/2009 a jeho uznesením z 13. augusta 2009 v súvislosti s nedodržaním požiadavky bezodkladného rozhodovania o pozbavení osobnej slobody.

Podstatou sťažovateľových námietok bolo tvrdenie, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Sp/83/2009 došlo k porušeniu jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru z dôvodu, že o jeho opravnom prostriedku proti rozhodnutiu Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, Riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície B. (ďalej len „úrad hraničnej a cudzineckej polície“) č. UHCP-144-5/RHCP-BA-OCP-AV-2009 z 26. júna 2009, ktorým bol ako cudzinec zaistený a ktoré znamenalo zásah do jeho osobnej slobody, rozhodol krajský súd až po 31 dňoch, aj keď podľa § 62 ods. 6 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“) bol povinný tak učiniť bezodkladne.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že „šiel osobne 26. júna 2009 na Azylové oddelenie G., kde mal v úmysle požiadať o udelenie azylu. Do G. ho sprevádzala jeho družka, I. K. Z dôvodov, ktoré sťažovateľovi neboli zo strany polície vysvetlené, bol sťažovateľ po niekoľkých hodinách prevezený na Oddelenie cudzineckej polície PZ B., kde mu bolo vydané rozhodnutie č. p. UHCP-144-5/RHCP-BA-OCP-AV-2009 o zaistení podľa § 62 ods. 1 písm. a) zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov... Na základe tohto rozhodnutia bol sťažovateľ umiestnený v Útvare policajného zaistenia M.

Sťažovateľ 13. júla 2009 podal na Krajský súd v Trnave opravný prostriedok proti uvedenému rozhodnutiu o zaistení. Krajský súd v Trnave 13. augusta 2009 rozhodnutie o zaistení OCP PZ B. potvrdil rozsudkom č. 38 Sp 83/2009-38...

Sťažovateľ podáva sťažnosť pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia, pretože ďalší opravný prostriedok - odvolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky - sa netýka dĺžky konania pred Krajským súdom v Trnave, ale merita veci, pričom táto ústavná sťažnosť je zameraná len a len na dĺžku konania pred Krajským súdom v Trnave. Proti tomuto postupu krajského súdu neexistuje iný opravný prostriedok, ktorý by sťažovateľovi zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytoval a na ktorých použitie by bol sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov...

Je nesporné, že zaistenie podľa § 62 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov a následné umiestnenie v zariadení (Útvare policajného zaistenia M.) podľa § 62 ods. 4 predstavuje pozbavenie slobody v zmysle článku 5 ods. 4 Dohovoru. To konštatoval aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č. I. ÚS 6/07-52 z 10. apríla 2008...

V už spomenutom náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky č. I. ÚS 6/07-52 sa uvádza, že je možné a primerané súdne preskúmanie pozbavenia slobody sťažovateľa vykonať v lehote pätnástich dní.

Sme toho názoru, že ani lehota 15 dní, ktorú pre rozhodnutie súdu o zákonnosti zaistenia uviedol Ústavný súd v náleze č. I. ÚS 6/07-52 nemusí byť dostatočne rýchla v zmysle článku 5 ods. 4 Dohovoru.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva... napr. rozsudok Sakik a iní proti Turecku (sťažnosti č. 0002387 8/94 - 00023883/94), totiž aj preskúmanie rozhodnutia, ktoré trvalo 12 dní, nesplnilo požiadavku článku 5 ods. 4 Dohovoru na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody.

Na túto skutočnosť bol pri podávaní opravného prostriedku Krajský súd v Trnave osobitne upozornený.

Vzhľadom na ustálenú judikatúru ESHP nie je možné považovať rozhodnutie Krajského súdu v Trnave v lehote 31 dní za rozhodnutie splňajúce 'požiadavku na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody'.

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Krajský súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Sp/83/2009 porušil právo K. A. na urýchlené rozhodovanie o pozbavení slobody podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. K. A. priznáva primerané finančné zadosťučinenie za porušenie článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sume 5 000 EUR (slovom päťtisíc eur), ktoré je Krajský súd v Trnave povinný vyplatiť mu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

K sťažnosti sťažovateľa sa vyjadril krajský súd prostredníctvom svojej predsedníčky, a to listom sp. zn. Spr 777/09 z 26. novembra 2009 doručeným ústavnému súdu 2. decembra 2009, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Návrh navrhovateľa: K. A., nar. ..., Štátna príslušnosť Ruská federácia proti odporcovi: Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru B., Riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície B., Úradu hraničnej a cudzineckej polície Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, B., o preskúmanie rozhodnutia č. ÚHCP-144-5/RHCP-BA-OCP-AV-2009 zo dňa 26. 6. 2009 bol tunajšiemu súdu doručený dňa 16. júla 2009 a v ten istý deň bol pridelený vyššej súdnej úradníčke na vykonanie potrebných úkonov. Vyššia súdna úradníčka vykonala prvotné úkony a to vyžiadanie originálu spisového materiálu a vyjadrenie k návrhu od odporcu, ktoré žiadala zaslať súdu v lehota 15 dní, bez ktorých nie je možné vec prejednať. Výzva bola expedovaná zo súdu 21. 7. 2009. Dňa 4. 8. 2008 vec prejednávajúca sudkyňa nariadila pojednávanie na deň 13. 8. 2009. Na tomto pojednávaní sudkyňa krajského súdu rozhodla o návrhu navrhovateľa rozsudkom, ktorý bol expedovaný zo súdu dňa 27. 8. 2009. Rozsudok bol právnenému zástupcovi navrhovateľa doručený dňa 7. 9. 2009 a následne bolo krajskému súdu doručené odvolanie navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu. Dňa 9. 10. 2009 bol spisový materiál predložený spolu s predkladacou správou Najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní, preto Vám ho v súčasnosti nemôžeme zaslať.

Podľa nášho názoru v danom prípade nedošlo k prietahom v konaní zo strany nášho súdu, keďže bolo postupované v súlade s O. s. p. . O. s. p. neukladá súdu žiadnu lehotu v ktorej je nutné takúto vec vybaviť a veci sa vybavujú podľa poradia. Vzhľadom na skutočnosť, že v danom prípade išlo o obmedzenie osobnej slobody navrhovateľa, vec sa prejednala prednostne mimo poradia.

Napriek tomu, že spolu s návrhom na preskúmanie rozhodnutia právny zástupca navrhovateľa doručil súdu žiadosť o urýchlené rozhodnutie v zmysle článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nie je v technických ani v právnych možnostiach krajského súdu vec vybaviť v lehote 8 až 10 dní od napadnutia veci, pretože k prejednaniu veci je nevyhnutné vyjadrenie odporcu ako aj zadováženie kompletného spisového materiálu od odporcu v zmysle § 250l ods. 2 s použitím § 114 ods. 2 a § 250d ods. 1 O. s. p., ktorý úkon si vyžiada čas najmenej 20 dní.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Z citovaného článku jednoznačne vyplýva, že garancie dané dohovorom sa poskytujú každému, kto bol istým spôsobom pozbavený osobnej slobody. Nepôjde teda len o prípady pozbavenia osobnej slobody v súvislosti s uvalením väzby, k uplatneniu ktorej dochádza pri splnení zákonných predpokladov v rámci trestného konania, ale pôjde o akýkoľvek prípad zásahu do osobnej slobody jednotlivca, ktorý bude mať možnosť podať návrh na súdny prieskum rozhodnutia týkajúci sa tohto zásahu. A keďže pôjde o významný zásah do osobnej sféry tej-ktorej osoby, vo veci konajúci súd musí pri preskúvaní zákonnosti daného zásahu postupovať s náležitou starostlivosťou a bez akéhokoľvek odkladu.

Podstatnou požiadavkou čl. 5 ods. 4 dohovoru je aj to, aby súd rozhodol „urýchlene“ (speedily). Prieskumné súdne konanie musí byť vedené v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a tiež aj v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, to znamená s ochranou jedinca proti svojvôli, osobitne aj s ohľadom na čas, ktorý uplynie do vyhlásenia rozhodnutia. Z hľadiska rýchlosti konania o pozbavení slobody by malo ísť o lehoty rátané na dni, resp. týždne, nie však už na mesiace (Sanchez – Reisse c. Švajčiarsko, Bezichieri c. Taliansko).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva tiež vyplýva, že aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

Podľa § 62 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov policajt je oprávnený zaistiť cudzinca na účel

a) výkonu jeho administratívneho vyhostenia alebo výkonu trestu vyhostenia...

c) jeho vrátenia podľa osobitného predpisu, ak neoprávnene vstúpil na územie Slovenskej republiky alebo sa neoprávnene zdržiava na území Slovenskej republiky.

Podľa § 62 ods. 6 zákona o pobyte cudzincov zaistený cudzinec môže podať proti rozhodnutiu o zaistení opravný prostriedok na súd do 15 dní od doručenia rozhodnutia o zaistení; o opravnom prostriedku rozhodne súd bezodkladne. Podanie opravného prostriedku nemá odkladný účinok.

Z obsahu sťažnosti, k nej priložených písomností, z vyjadrenia predsedníčky krajského súdu, ako aj z predloženej zápisnice z pojednávania konaného 13. augusta 2009 ústavný súd zistil, že 16. júla 2009 bolo krajskému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu úradu hraničnej a cudzineckej polície č. UHCP-144-5/RHCP-BA-OCP-AV-2009 z 26. júna 2009, ktorým bol sťažovateľ podľa § 62 ods. 1 písm. a) a c) zákona o pobyte cudzincov zaistený a podľa § 62 ods. 3 a 4 citovaného zákona umiestnený v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov M. na čas nevyhnutne potrebný, najviac však na 180 dní.

Dňa 21. júla 2009, teda už v tretí pracovný deň po doručení opravného prostriedku (16. júla 2009 bol štvrtok), krajský súd zaslal odvolanie sťažovateľa na vyjadrenie úradu hraničnej a cudzineckej polície s tým, aby sa k nemu v lehote 15 dní vyjadril a aby súčasne predložil na vec sa vzťahujúci spisový materiál. Úrad hraničnej a cudzineckej polície na výzvu krajského súdu v stanovenej lehote reagoval a vyjadrenie predložil krajskému súdu. Následne 4. augusta 2009 krajský súd určil v danej veci termín vyhlásenia rozhodnutia na 13. august 2009, keď uznesením sp. zn. 38 Sp/83/2009 napadnuté rozhodnutie úradu hraničnej a cudzineckej polície potvrdil a sťažovateľovi nepriznal náhradu trov konania.

Ústavný súd po preskúmaní veci konštatuje, že sťažovateľ sa dozvedel o rozhodnutí krajského súdu už 13. augusta 2009 o 11.00 h, keď bolo skončené pojednávanie, na ktorom bola prítomná jeho právna zástupkyňa Mgr. Z. Š. Aj keď je pravdou, že písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo expedované zo súdu 27. augusta 2009 a právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené až 7. septembra 2009, berúc do úvahy judikatúru ústavného súdu i

judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva z hľadiska rýchlosti konania v obdobných veciach krajský súd vykonal súdny prieskum správneho rozhodnutia úradu hraničnej a cudzineckej polície v takej lehote, ktorá je v danom prípade akceptovateľná.

K tomu ústavný súd s poukazom na námietky sťažovateľa poznamenáva, že v náleze sp. zn. I. ÚS 6/07 z 10. apríla 2008 síce vyslovil, že 15-dňová lehota daná na vyjadrenie odporcovi k opravnému prostriedku nie je primeraná, ale keďže v posudzovanom prípade ústavný súd vyslovil porušenie práva iného sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru najmä preto, že celé konanie posudzované v obdobnej veci krajským súdom trvalo spolu až päť mesiacov a pätnásť dní (od 15. apríla 2005 do 30. septembra 2005), ústavný súd mohol akceptovať argumenty sťažovateľa len čiastočne, o čom svedčí to, že aj v iných prípadoch týkajúcich sa možného porušenia čl. 5 ods. 4 dohovoru ústavný súd podľa okolností daného prípadu viackrát pri posudzovaní včasnosti rozhodovania o zákonnosti a oprávnenosti väzby alebo pozbavení slobody rozhodol, že lehota počítaná na dni, resp. týždne je ústavne akceptovateľná (obdobne napr. m. m. IV. ÚS 30/08, IV. ÚS 62/08 a III. ÚS 330/08), čo v sťažovateľovej veci bolo dodržané.

Vzhľadom na uvedené okolnosti daného prípadu zistené z vyjadrení účastníkov a zo spisu (okrem poznámky, že krajský súd v danej veci nerešpektoval právny názor ústavného súdu vyslovený v náleze sp. zn. I. ÚS 6/07 z 10. apríla 2008 o tom, že poskytnutá lehota 15 dní na vyjadrenie k veci odporcovi a zaslanie súvisiaceho spisu je neprimeranou lehotou) ústavný súd nemal výhrady k postupu krajského súdu, keďže celková doba od doručenia opravného prostriedku (16. júl 2009) po súdne preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu (13. august 2009) nepresiahla spolu 29 dní (a nie 31 dní, ako tvrdí sťažovateľ), a to i napriek tomu, že krajský súd poskytol lehotu na vyjadrenie sa k veci odporcovi 15 dní, čo je podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu lehota neprimerane dlhá (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 6/09 z 10. apríla 2008), považuje ju ústavný súd za primeranú a akceptovateľnú (ak navyše v rámci tejto lehoty došlo k vykonaniu niektorých procesných úkonov, ale najmä k následnému vyhláseniu rozhodnutia za účasti právnej zástupkyne sťažovateľa, ktorej postavenie sťažovateľ v sťažnosti nespochybnil).

Kritériom rozhodovania ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (m. m. II. ÚS 193/06, II. ÚS 210/06, IV. ÚS 238/07). Ústavný súd však v danej veci nezistil, že by namietaným postupom krajského súdu došlo k takýmto dôsledkom.

Ústavný súd preto po zvážení uvedených skutočností dospel k záveru, že dĺžka doby rozhodovania krajského súdu o opravnom prostriedku sťažovateľa proti rozhodnutiu úradu hraničnej a cudzineckej polície síce nebola optimálna, avšak neodôvodňuje záver o vyslovení porušenia jeho označeného práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, a z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2009